

חשיבה לאטרלית

(Lateral Thinking)

האם יצירתיות היא כשרון מופלא שהוא נחלת יחידי סגולה?

האם חשיבה יצירתית היא חלק ממיומנות החשיבה ולכן זו מיומנות שניתן ללמוד ולטפח?

יצירה: את המלה "יצירתי" אפשר לפרש כעשיית משהו או גרימה שמשהו יקרה. ה"משהו" הזה הוא דבר חדש כי הוא לא היה שם קודם, אבל ייתכן שאין בו רעיונות חדשים. אני מעדיף לקרוא לחשיבה כזו "חשיבה בונה" (קונסטרוקטיבית).

אמנות: למלה "יצירתי" משמעות רחבה הכוללת גם אמנות, כי באמנות נוצרים דברים חדשים. האמנות כוללת כושר הבעה, תהודה רגשית, ודברים רבים נוספים. מספר אמנים (במוסיקה, עיצוב, ארכיטקטורה, דרמה וכו') אמרו לי כי הם משתמשים בשיטותיי - אך אינני טוען כי אני מדבר על יצירתיות אמנותית.

גאוניות: אינני מבטיח להפוך כל אחד לגאון. רמת הגאוניות ביצירתיות אפשר שהיא תלויה בתכונות מיוחדות (כמו למשל היכולת לדמיין), בדיוק כפי שלמלומדים שוטים יש, כנראה, תכונות מסוימות. מכל מקום, הרבה גאונים השתמשו בשיטות המתייחסות לחשיבה הלאטרלית. למשל, "ניסויי המחשבה" (thought experiments) של איינשטיין היו דוגמאות קלאסיות של גירוי-חשיבה (פרובוקציה).

שינוי רעיונות ותפיסות: אני עוסק במיוחד ביכולת להחליף רעיונות, מושגים ותפיסות. זוהי המטרה של חשיבה לאטרלית.

אם חשיבה לאטרלית היא אכן מיומנות, כל אחד יכול לרכוש מידה מסוימת של מיומנות זו - אם יקדיש לכך מאמץ.

הגדרה

ישנן רמות שונות של הגדרה*.

"אינך יכול לחפור בור חדש (כלומר, במקום אחר) על-ידי-כך שתחפור את הבור הישן עמוק יותר."

קשה להאמין שהשקעת מאמץ רב יותר ברעיונות קיימים ובגישות קיימות תפתור את הבעיה שטרם פתרת. ייתכן שתצטרך לזוז הצידה בחשיבתך (באופן לאטרלי) כדי לנסות רעיונות חדשים או גישות חדשות.

"חשיבה לאטרלית מטרתה להיחלץ מרעיונות ומתפיסות ממוסדים על-מנת לגלות רעיונות חדשים".

הרעיונות הקיימים מוסדו לאחר רצף מסוים של ניסיון. אנו נוטים להגן על הרעיונות הממוסדים האלה ולראות את העולם דרך התפיסות שגובשו יחד עמם. חשיבה לאטרלית היא אמצעי להימלט מהרעיונות והתפיסות הקיימים כדי למצוא טובים יותר.

"מערכת מידע המארגנת-את-עצמה" (self-organizing information system) מרשה למידע הנכנס לתוך המערכת להתארגן אל תוך דפוסים (Patterns). דפוסים אלה אינם סימטריים. אנו זקוקים לאמצעים על-מנת לצאת מהדפוסים (לזוז באופן לאטרלי), והחשיבה הלאטרלית מספקת אמצעים אלה.

מובן מאליו כי זוהי הגדרה טכנית שהיא חסרת משמעות לאלה שאינם מבינים מה פירושה של מערכת מארגנת-עצמה. זוהי הגדרה טכנית של חשיבה לאטרלית המציינת כי יש כאן יותר מאשר מונח תיאורי בלבד.

* למלה "לאטרלי" פירושים אחדים בשפה האנגלית: מהצד, ענף צדדי, עניין הנוגע לצד, חלק צדדי, היקפי, רוחבי).

כמו בכל מיומנות, יימצאו כאלה שיהיו יותר מיומנים מאשר אחרים.

אנשים רבים שהם יצירתיים מטבעם ושהשיגו הצלחה יצירתית, סיפרו לי במשך השנים כי בעיניהם הטכניקות והחוקים של חשיבה לאטרלית מועילים מאוד.

מקור

המצאתי את המושג "חשיבה לאטרלית" (Lateral Thinking) (חשיבה צדית, רוחבית, היקפית) בשנת 1967. המושג הוא עתה חלק רשמי של השפה האנגלית, והוא מופיע כערך במילון אוקספורד (Oxford English Dictionary), שם הוא מיוחס לי.

בכל הזמנים אנשים השתמשו, מדי פעם בפעם, בחשיבה לאטרלית כמובן של פיתוח תפיסות חדשות ורעיונות חדשים. מדי פעם בפעם ניסיונות אקראיים גרמו לפריצת רעיונות חדשים.

תרומתי הייתה לזהות זאת כחלק תקף וחשוב של החשיבה, לתת לכך הכרה רשמית, לפתח טכניקות בהן ניתן להשתמש במודע, ומעל לכול - לייחס חשיבה לאטרלית למערכות מידע המארגנות-את-עצמן (self-organizing information systems). אם אנו מתכוונים בהתנהגות מערכות מידע מארגנות-עצמן, אנו רואים כי יש הכרח הגיוני ומתמטי בחשיבה לאטרלית, והיא אינה בחזקת מותרות.

השימוש בחשיבה לאטרלית

כל מי שצריך לבצע חשיבה כלשהי צריך לרכוש מיומנות בחשיבה לאטרלית. אין זה דבר המוגבל לאדריכלים, פרסומאים, מעצבים וממציאים.

כל סוגי החשיבה הם שילוב של תפיסה והיגיון. חשיבה לאטרלית היא חיונית במהלך חשיבה הקשורה בתפיסה (perceptual thinking).

חשיבה לאטרלית מבוססת על התנהגות המידע במסגרת מערכות מארגנות-עצמן.

כללי וספציפי

המשמעות הספציפית של המושג "חשיבה לאטרלית" כוללת שימוש בטכניקות חשיבה שנועדו לעזור לנו להגיע לרעיונות חדשים ולתפיסות חדשות. לכך יש קשר ישיר לחשיבה יצירתית.

המשמעות הכללית של "חשיבה לאטרלית" כוללת חשיבה שנועדה לחקור ולפתח תפיסות חדשות במקום רק להשתדל ולהתאמץ יותר במסגרת התפיסות הישנות. במובן זה חשיבה לאטרלית קשורה קשר הדוק לחשיבה תפיסתית (פרצפטואלית). רבים מהכלים להפניית תשומת-הלב (שכ"ג, מח"א, תו"ת) הם חלק מאותה חקירה כללית של החשיבה הלאטרלית.

בקטע זה אני מתייחס למובן היצירתי הספציפי של החשיבה הלאטרלית. זה כולל כלי חשיבה כמו גירוי-חשיבה (פרובוקציה) והשימוש במלה החדשה "פר".

דפוסים (Patterns)

המוח, כמערכת מארגנת-עצמה, מרשה למידע הנכנס להתארגן בתוך דפוסים (Patterns) שגורתיים*. לקוראים המעוניינים לחקור לעומק נושא זה מומלצת קריאת ספריי The Mechanism of the Mind (1969) ו-I am right - you are Wrong (1990).

פעילות זו של המוח - של יצירת דפוסים - מועילה מאוד. ללא הדפוסים המגובשים החיים היו בלתי אפשריים. אדם שהיה עיוור מלידה אינו יכול

* כלומר, למידת החדש מתבססת על הדפוסים הישנים הקיימים כבר במוח.

לראות כאשר מחזירים לו את מאור עיניו עד שמתגבשים במוחו דפוסי הראייה (שאותם אנו מקבלים כמובנים מאליהם).

קריאה, כתיבה, דיבור, חציית כביש, זיהוי החברים, זיהוי האוכל, כל אלה אפשריים רק בזכות אותה יכולת נפלאה של המוח ליצור דפוסים, ולשייך מידע לדפוסים האלה.

כך שעלינו להיות אסירי תודה על התכונה הזאת של מוחנו, של יצירת דפוסים וסיווג או מיון של המידע לדפוסים אלה.

אבל דפוסי המוח אינם סימטריים. בתרשים 10 יש תיאור סכימטי של דפוס "צדדי" שאינו סימטרי. בשעה שאנו הולכים לאורך מסלול החשיבה הראשי (התפיסות והרעיונות הממוסדים המגובשים אצלנו), אפילו איננו מודעים לכך שקיים מסלול חשיבה צדדי (יצירתי)*. אבל אם אנו מגיעים בדרך כלשהי למסלול הצדדי - הדרך בחזרה לנקודת המוצא היא ישירה ומובנת מאליה. במלים אחרות, המסלול מ-A ל-B יכול להיות עקיף, אבל המסלול מ-B ל-A הוא ישיר. זוהי הכוונה במלים "לא סימטרי". זוהי התכונה של כל מערכות הדפוסים ואין בכך משהו פלאי.

הומור

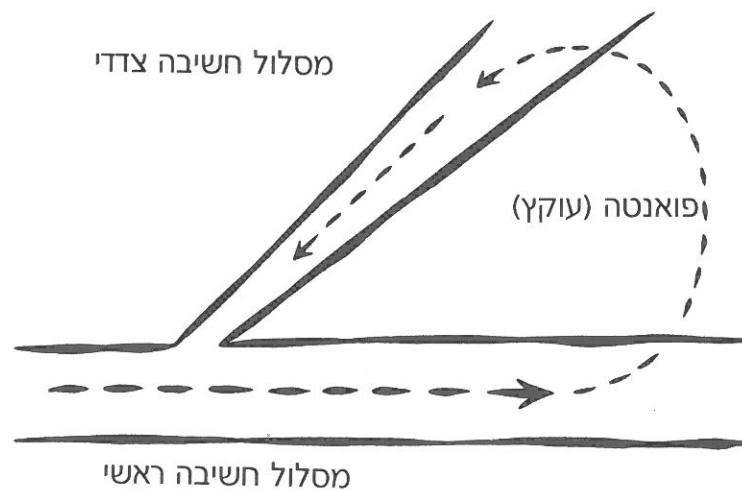
הומור הוא דוגמה מצוינת לחשיבה לאטרלית. כאשר אנו מקשיכים לבדיחה, חשיבתנו משוטטת לאורך מסלול החשיבה הראשי. לפתע מגיעה הפואנטה (העוקץ) המעבירה אותנו למסלול הצדדי. מרגע שאנו שם, אנו יכולים לראות את ה"היגיון" של הקשר. תהליך זה מוצג בתרשים 11. השינוי הפתאומי בתפיסה מוגבר אם הוא קשור ברגשות, בדעות קדומות ובנושאים

* לפי דה-בוננו המוח לא עוצב להיות יצירתי - המוח היה חסר ערך אילו עוצב להיות יצירתי. גדולתו של המוח בכך שהוא מסוגל ליצור דפוסים, להשתמש בהם, ולדחות סטיות מאותם דפוסים. בצורה זו יכול המוח להתמצא בעולם המסובך שסביבנו. כאשר תכונה זו של המוח ליצור ולהשתמש בדפוסים נפגמת - התוצאה היא שיגעון.

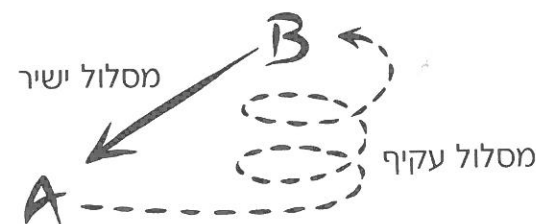
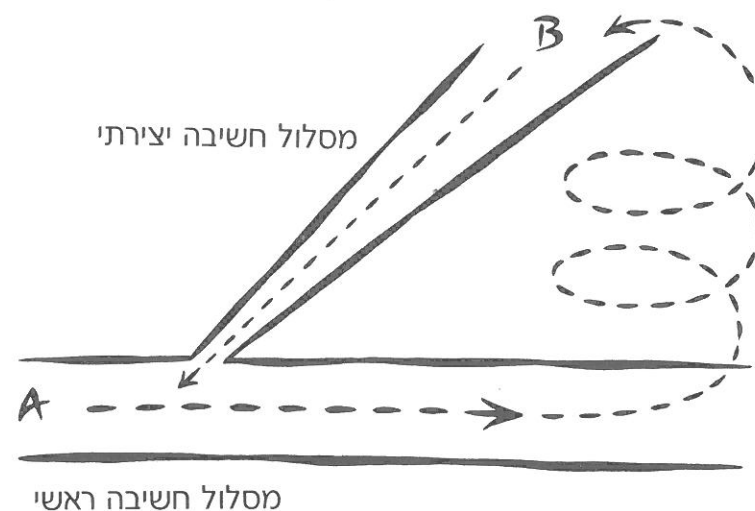
אקטואליים אחרים. אנו מקבלים את ההיגיון של ההומור בדיוק כפי שאנו מקבלים את הדקדוק הלא-שגרתי המצוי בשירה.

תאר לך מצב, שביום אחד, בעתיד הרחוק, כאשר השתלת מוח תהיה אפשרית, מנהל מסוים מטפל בהשתלת מוח לאחד מעובדיו הבכירים שנפגע בתאונת דרכים. מציעים לו מבחר של מוחות להשתלה, שאחד מהם יקר פי חמישה מכל השאר. המנהל שואל לסיבת המחיר היקר ועונים לו: "זהו מוח מיוחד במינו. לא השתמשו בו מעולם".

ההיגיון מאחורי העוקץ של הבדיחה הזו הוא כי מכונית שלא השתמשו בה יקרה יותר ממכונית משומשת, אך מוח שלא נעשה בו שימוש ייתכן שאין בו כל תועלת. לפעמים משתמשים בסיומת אחרת לבדיחה, ואומרים כי המוח שלא היה בשימוש הוא של אדם מסוים, פוליטיקאי או בן לקבוצה אתנית מסוימת.

(תרשים 11)

(תרשים 10)

חכמה שלאחר מעשה

בחשיבה לאטרלית אנו מפתחים טכניקות מכוונות שיעבירו אותנו למסלול החשיבה הצדדי. טכניקות אלה תוסברנה בדפים הבאים. מרגע שהגענו למסלול החשיבה הצדדי, אז - כפי שהדבר קורה בהומור - הדרך חזרה לנקודת ההתחלה ברורה. זוהי הסיבה שכל הרעיונות היצירתיים שהם בעלי ערך נראים הגיוניים במבט לאחור. משום שרעיונות אלה נראים הגיוניים לאחר מעשה, התעקשנו על כך שאין צורך בחשיבה יצירתית, הואיל והיגיון בריא חייב להיות מסוגל להגיע בעצמו לרעיונות כאלה. זה פשוט אינו נכון במערכות דפוסיות. כי אילו זה היה נכון, הרי שרק הטיפשים, אלה שאינם חושבים בדרך ההיגיון ה"מקובלת", היו בעלי חוש הומור.

פרובוקציה ופו

אנו מגיעים עתה לטכניקות הספציפיות של החשיבה הלאטרלית. בטכניקות אלה יכול להשתמש, במודע, חושב הצריך ליצור רעיונות חדשים.

..."פו פרות מסוגלות לעוף."

..."פו למכוניות יש גלגלים מרובעים."

שתי קביעות אלה הן בלתי מתקבלות על הדעת לחלוטין. הן מנוגדות לניסיון ולאמת. מדוע, אם כן, נצא בקביעות אבסורדיות כאלה?

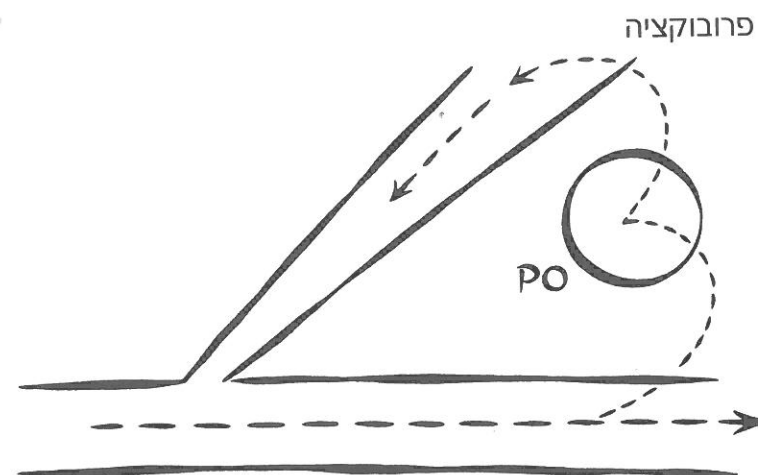
פרובוקציה (גירוי חשיבה) זו דרגת חשיבה שהיא מעבר להשערה ולספקולציה. בהשערה או בספקולציה אנו מנחשים שמהו יהיה כך, אבל עדיין איננו יכולים להוכיח זאת. בפרובוקציה אין לנו אפילו שמץ של יומרה לטעון שמהו עשוי להיות נכון.

מאחר שפרובוקציה מכוונת לגרות את החשיבה ואין בכוונתה להיות נכונה, אנו זקוקים לדרך מסוימת כדי לאותת לשומעינו כי מה שאמרנו הוא בבחינת פרובוקציה מכוונת בלבד - ולא - השומעים עלולים לחשוב שהשתגענו. אנו זקוקים למלת איתות מסוימת שתבהיר שזוהי פרובוקציה, מלה שאינה כלולה בשפה הרגילה. המלה "נניח" או הביטוי "מה היה קורה אילו" אינם מתאימים כאן, הואיל והם יכולים לציין השערות שעשויות להיות אכן נכונות. לצורך זה המצאתי לפני שנים אחדות את המלה החדשה "פו".

משמעות המלה "פו" היא: "מה שיבוא בהמשך מוצג כפרובוקציה". האותיות PO הן האותיות הראשונות של Provocative Operation.

למרות שזה נשמע מוזר, ומנוגד להיגיון המקובל, פרובוקציה היא למעשה פעולה "הגיונית" במערכת דפוסית.

בגלל חוסר הסימטריה במערכות דפוסיות, אנו זקוקים לשיטה כלשהי שתעביר אותנו ממסלול החשיבה הראשי אל המסלול הצדדי. כאשר מדובר בהומור - הפואנטה היא זו שעושה את הקשר; כשמדובר בחשיבה לאטרלית - אנו משתמשים בפרובוקציה. אנו משתמשים בפרובוקציה כבקרש קפיצה, כפי שנראה בתרשים 12.

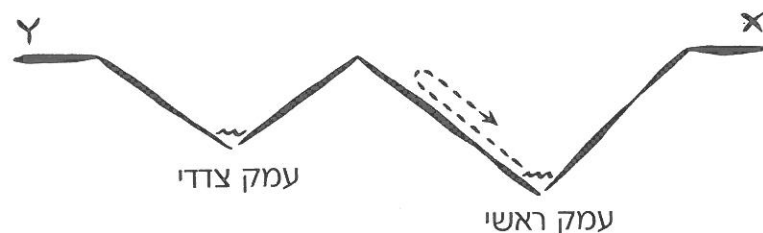
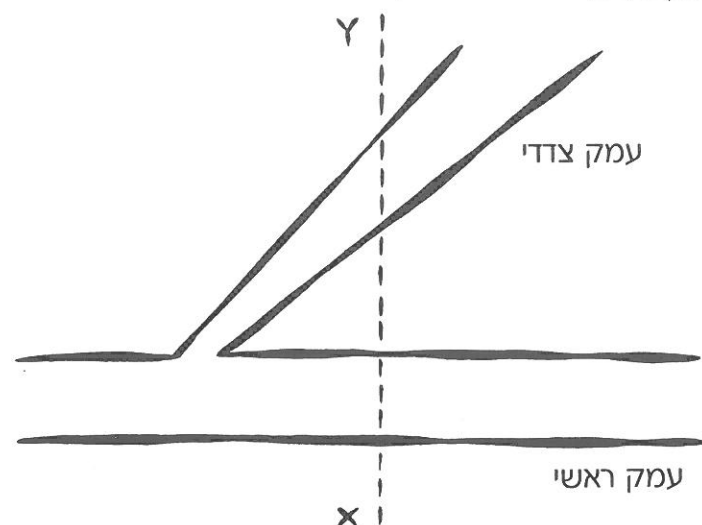
(תרשים 12)

הצעד הראשון הוא להציג את הפרובוקציה, ואז לעבור ממסלול החשיבה הראשי אל הפרובוקציה. זה מסיט אותנו מהמסלול הראשי - ואז אנו עוברים מהפרובוקציה אל המסלול הצדדי. מרגע שאנו שם, אנו עשויים לראות, במבט לאחור, כי יש באמתחתנו רעיון חדש, הגיוני לחלוטין, תוך שאנו שוכחים כיצד הגענו אליו.

על פתרון של חשיבה לאטרלית (בניגוד להיגיון רגיל) אין ללמד זכות בשל הדרך שבה הגענו אליו, אלא בשל ערכו - אחרי שכבר הושג.

אם נעשה חתך צד של הדפוס הסכימטי שבתרשים 13, בין הנקודות X ל-Y,

נקבל שרטוט שייראה כמו שני עמקים של נהרות הסמוכים זה לזה. קשה מאוד להיחלץ מהנהר הראשי, כי אתה מחליק חזרה שוב ושוב. ובדומה - קשה להיחלץ ממסלול החשיבה הראשי. אנו צריכים לפעול בניגוד לחשיבה הטבעית ולניסיון, בניגוד לשיפוע, כדי להיחלץ. לכן נחוצה פרובוקציה. מרגע שהגענו לרכס, לקו פרשת-המים, נוכל למצוא עצמנו מחליקים במורד אל העמק החדש.

(תרשים 13)

רעיון זה העליתי בשנת 1975, ואכן מספר חברות לייצור מכונות עובדות עתה על ייצור מתלה "חכם" העושה את המתואר כאן.

הצבת פרובוקציות

מנין באות הפרובוקציות? כיצד תציב את הפרובוקציות שלך?

פרובוקציה נרכשת (Received provocations): אתה שומע או קורא הערה טיפשית. הערה זו אין כוונתה מלכתחילה להיות פרובוקטיבית. היא נועדה להיות רעיון רציני או רעיון טיפשי לשם צחוק. בדרך לבחור האם לפסול את הרעיון, או להשתמש בו כפרובוקציה. המכ"ם, למשל, הומצא בדרך זו. היה איזה אדם משוגע שהציע שישתמשו בקרני רדיו כדי ליירט מטוסים. מרעיון משוגע זה (כי העצמה של קרניים כאלה הייתה מאוד נמוכה) נולד רעיון שימושי מאוד של שימוש בקרני רדיו כדי לגלות מטוסים.

באותה הדרך אתה יכול להתייחס לכל רעיון נרכש כאל גירוי חשיבתי.

היפוך (Reversal): אתה מתבונן בדרך שבה נעשים בדרך-כלל הדברים, ואז, במודע, אתה הולך בכיוון ההפוך. בדרך-כלל אנו מנסים שהגלגלים יהיו עגולים ככל האפשר - ובכן הבה נעשה אותם "לא-עגולים", או מרובעים. נהוג לשלם לבעל החנות כאשר אנו קונים חפצים - ובכן, הבה נעשה שהחנות תשלם לנו, דבר שיכול להביא לרעיונות של מסחר בבולים. חשוב: מהו הכיוון הרגיל? מהו הכיוון ההפוך (המנוגד)?

בריחה (Escape): בשיטה זו אתה מתבונן בכמה מהתכונות (מרכיבים) של מצב מסוים (שאינן תכונות שליליות) הנחשבות למובנות מאליהן, ואז מוציא או מבטל תכונות אלה. לדוגמה, מובן מאלינו בעינינו שכלב שמירה נובח. אם נבטל את תכונתו זו, "נברח" ממנה, ונקבל ש"פו כלבי שמירה אינם נובחים". זה מוליך לרעיון של כלבי שמירה קטנים, אינטליגנטיים מאוד, שאינם נובחים. במקום לנבוח הם מתחבאים בשקט בפניה, שבה יש כפתור שהם אומנו ללחוץ עליו; הם לוחצים עליו והכפתור מפעיל מערכת אזעקה מתוחכמת ומערכת בטיחות. אפשר גם שהכפתור היה מפעיל רשמקול שמשמיע קולות נביחה עזים של כלבים רבים.

מכאן נובע שפרובוקציה חייבת להיות פרובוקטיבית, ולא - ייתכן שלא נצליח להיחלץ ממסלול החשיבה הראשי.

תנועה

(Movement)

מרגע שהצבנו את הפרובוקציה המסוימת, עולה השאלה: מה ניתן לעשות אתה? - אנו "נעים" לעבר רעיון חדש. פעולת ה"תנועה" לעבר רעיון שונה מאוד מפעולת ה"שיפוט" (judgement) של הרעיון. את פעולת ה"תנועה" אסביר בפרק הבא, אבל כדאי לזכור שפרובוקציה ותנועה באים תמיד ביחד.

מה היינו יכולים להשיג מהפרובוקציה "פו פרות מסוגלות לעוף"? בדמיוננו נוכל לתאר פרות עפות סביבנו. מה יקרה? מה הן תעשינה? אולי הפרות תעשינה את מנוחת הלילה שלהן על ענפי העצים? זוהי בדיוק הנקודה שבה אנו מתחילים לתפוס את הרעיון. פרה הנחה על ענף יכולה לכרסם את העלים. אולי אפשר להזין פרות בעלי העצים? עשב גדל על משטח, כלומר, בשני ממדים; עצים ועלים גדלים בשלושה מימדים. אולי נוכל למצוא עצים שגדלים במהירות והם בעלי עלים הטובים למאכל פרות (עדיף באופן ישיר, אך אפשר גם לאחר עיבוד). עלים מכילים הרבה חלבון. אם שטחי המרעה במקומותינו מוגבלים, נוכל להשיג בשיטה זו שטח גדול יותר של "מרעה-עלים" לדונם מאשר שטח של מרעה עשב. ייתכן שרעיון זה אינו ניתן ליישום, אך זהו בהחלט רעיון חדש.

מה נוכל להפיק מהפרובוקציה "פו למכונות יש גלגלים מרובעים"? נדמיין את המכונות מתגלגלות קדימה, כשהגלגל המרובע מתרומם עד לקדקדו; נראה שעומדת להיות לנו נסיעה קופצנית מאוד, אבל התרוממות זו היא סדירה ואנו יודעים בדיוק בכמה תרוממות המכונות. ובכן, אם קפיצי המתלה (suspension) של המכונות יקוצרו, זה יוכל לקזז את התרוממות המכונות (עקב מרובעות הגלגל) ואז תהיה לנו נסיעה "חלקה". זה מוליך אותנו לרעיון של מכונות המעוצבת במיוחד כדי לנסוע בדרכים משובשות. לדוגמה, אפשר שגלגל קטן בחזית המכונות יחוש נגפים ו"יודיע" לצירים מה גודל הנגף שעל הקרקע. אז המתלה יעלה או יוריד את הציר במידה הדרושה על-מנת לקזז את השפעת הנגף, והתוצאה, כאמור, תהיה נסיעה "חלקה", כי המכונות תרחף מעל הקרקע במקום להתנגש בנגפים למיניהם.

משאלת-לב (Wishful thinking): אין הכוונה כאן לאיזו שאיפה צנועה - כמו, למשל, הפחתת מחיר של איזה חפץ ב-10 אגורות, אלא זו צריכה להיות פנטסיה. אתה יכול לומר: "האם לא היה נחמד אילו..." - האם לא היה נחמד שבת-חרושת שפולטים פסולת לנהר יהיו ממוקמים בהמשך הנהר שאותו הם מזהמים? זה עשוי להביא לרעיון מעשי של גיבוש תחיקה הקובעת שהקלט מן הנהר (למשל, מקום שאיבת מי הקירור של בית-החרושת) יהיה תמיד אחרי מקום הפלט (מבחינת כיוון זרימת הנהר) - כך שבת-החרושת המזהמים יהיו הראשונים להתנסות בטעם הזיהום שגרמו.

זעזוע (רעיון בלתי נסבל - Outrageous): למעשה, זה כולל כל דבר שתוצאה להציבו כגירוי לחשיבה. "פו מכוניות עשויות מספגטי". "פו דייסות לארוחת הבוקר צריכות לצמוח בשקיות שלהן". "פו בכל יום כל האזרחים מצביעים האם הם מסכימים עם החלטות הממשלה". רעיון זה יכול להיות מיושם בדרך זו: בכל יום בשעה 10:00 בבוקר יפעיל כל מי שאינו מסכים עם ההחלטה מכשיר חשמלי. העלייה החדה בצריכת החשמל תהיה מדר למידת אי-ההסכמה עם החלטת הממשלה. כדי לציין הסכמה - המכשיר יופעל בשעה מוסכמת אחרת.

באופן כללי אנשים נוטים להרתע מפני הצבת גירויים, אך כאן אתה מוגן על-ידי המלה "פו". פרובוקציה אמורה להיות בבחינת פרובוקציה בלבד, ולא חשוב, על-כן, אם תוכל להשתמש בה. אם אתה מציב גירויים חשיבתיים טובים, ייתכן שבתחילה תוכל להשתמש רק במחציתם; אבל ככל שתהיה יותר מיומן ב"תנועה", תוכל להשתמש בחלק גדול יותר מהם. גירוי חלש או לא-נרעז הוא כמעט חסר תועלת.

עליך לומר: "הנה הפרובוקציה שלי", ואז השתדל לעשות שימוש בה. זוהי פעולה דו-שלבית. אל תחשוב כיצד אתה אמור להשתמש בפרובוקציה בשעה שאתה מציב אותה.

סיכום

בכל מערכת המארגנת את-עצמה יש צורך מתמטי והגיוני בגירוי חשיבתי

(פרובוקציה) כדי לשנות את המהלך הטבעי של הדפוסים הקיימים - ובכך להתגבר על חוסר הסימטריה. אנו משתמשים במלה החדשה "פו" כדי לציין שאנו מציעים כאן פרובוקציה. להלן חמש הצעות של דרכים להשגת גירוי חשיבה: פרובוקציה נרכשת, היפוך, בריחה, משאלת-לב וזעזוע. אל תהסס: פרובוקציה צריכה להיות פרובוקטיבית. ברגע שיש לך פרובוקציה, אתה משתמש ב"תנועה" כדי לנוע ממנה אל הרעיון החדש.

תרגילים על "פרובוקציה ופו"

1. אילו מהקביעות הבאות מהוות פרובוקציה אמיתית? באילו מהן יש להקדים את המלה "פו"?
...מטוסים צריכים לנחות בצורה הפוכה (על הגב ולא על הגלגלים).
...קציצות המבורגר היו יכולות להיות מרובעות.
...מספיקות חמש שעות שינה ללילה.
...צריך שיותר נשים תהיינה פוליטיקאיות.
...צריך שאנשים ישלמו מיסים בהתאם למשקלם.
2. הצב פרובוקציה מסוג "ברחה" לכל אחד מהפריטים הבאים. בחר תחילה תכונה שקיומה מובן מאליו, ולאחר מכן "זרוק" אותה תכונה: אופניים; ספרייה; מעלית; יום־הולדת; בית; משחק טניס.
3. הצב פרובוקציה מסוג "היפוך" לכל אחד מהפריטים הבאים. ציין את הכיוון הרגיל של פעולה זו ואז הפוך את הכיוון:
איסוף כספים לצורכי צדקה; בחירת קריירה; חברות; צפייה בטלוויזיה; קיצוץ דשא.
4. איזו מהפרובוקציות הבאות נראית לך הפרובוקטיבית ביותר? סדר אותן לפי דרגת הפרובוקטיביות, כאשר זו שהיא הפרובוקטיבית ביותר מושמת הראשונה.
...פו הורים חייבים לבקש רשות מילדיהם לפני שהם יוצאים מהבית.
...פו יש להוריד את מחיר המצרכים הבסיסיים.
...פו אנשים טיפשים צריכים לשלם פחות מיסים.
...פו צריך שלא יהיה הגה למכוניות.
...פו צריך שצבע כל המכוניות יהיה צהוב.
5. הצב פרובוקציה מסוג "משאלת־לב" לכל אחד מהפריטים הבאים.
השתמש במשפט "האם לא יהיה זה נחמד אם...":
בית־ספר; הורים; בגדים; שינה; ספורט.
6. הצב שלוש פרובוקציות שונות מסוג "זעזוע" לכל אחד מהפריטים הבאים. הפרובוקציה חייבת להיות שערורייתית: טלפונים; שיער (של אדם).